

OSN: "Na svět se valí tsunami elektroodpadu". Na vině je i plánované zastarávání

Praha, 12. března 2020

Zpráva Spojených národů varovala svět před blížící se „tsunami elektroodpadu“. Právě elektroodpad totiž představuje jednu z nejrychleji rostoucích složek globálního odpadu. Na jeho nárůstu se podílí nejen zvyšující se poptávka po různých elektronických vymoženostech, ale také fakt, že se snižuje životnost elektroniky. Spotřebiče, mobily, notebooky, tiskárny a další zařízení jsou dnes často plánovaně vyráběna tak, aby sloužila kratší dobu, než by mohla. Skladbou materiálů i výrobními postupy je rovněž ztěžována jejich oprava. Přitom právě životnost a snadná opravitelnost produktů je základem ekologicky šetrnější cirkulární ekonomiky.

Podle loňské zprávy Světového ekonomického fóra představuje elektroodpad aktuálně nejrychleji rostoucí kategorií odpadů, roční nárůst elektroodpadu v současné době představuje téměř 50 milionů tun za rok a do roku 2050 by podle nejčernějších odhadů mohl vzrůst až na 120 milionů tun ročně. OSN dokonce hovoří o exponenciálním růstu tohoto druhu odpadů. K ohromnému nárůstu objemu přispívá i fakt, že nám dnes elektronická zařízení zdaleka neslouží tak dlouho, jak jsme dříve bývali zvyklí. To, že se životnost elektroniky snižuje, potvrzuje i řada studií. Porouchaná zařízení je navíc čím dál těžší opravovat. A byť by mnoho zařízení ze své podstaty mohlo disponovat podstatně delší fyzickou životností, bývá jeho život často zkrácen plánovaným zastaráváním. Fyzická životnost zařízení je tak často výrazně kratší než jeho případná životnost morální, což je oproti minulosti zásadní změna.

Pro zastarávání výrobku z pohledu užitné hodnoty pro spotřebitele se užívá pojem morální životnost. Definuje se jako doba, kdy je výrobek ještě spolehlivě funkční, ale jeho funkce již nejsou pro uživatele dostatečné, není tak nadále potřebný nebo není již v módě. Morální životnost bývá podstatně kratší než ta fyzická.

Termín „plánované zastarávání“ je v dnešní době již poměrně dobře znám. Tento ekonomický koncept spoléhá na udržení obratu tím, že se produkty opotřebují či pokazí ještě dříve, než jim skončí jejich fyzická životnost. Výrobci si tím zajistí, že lidé budou produkty často obměňovat a oni si tak udrží obrat. A ačkoliv by se nám mohlo zdát, že je tato výrobní politika nešvarem posledních let, ve skutečnosti se myšlenka plánovaného zastarávání poprvé objevila v době první průmyslové revoluce. Například ve Spojených státech pak opravdový boom „plánovaného zastarávání“ nastal už v padesátých letech 20. století. Oproti běžné představě však nejde o nějakou nepatrnou součástku, která se postará o závalu celého produktu, ale o celý soubor méně kvalitních materiálů a výrobních postupů. Ať už je důvod růstu elektroodpadu jakýkoli, výroba nových produktů, které nahrazují staré, není jen špatnou zprávou pro peněženky spotřebitelů, ale zároveň dramaticky zvyšující se hrozbou změny klimatu.

Plánované zastarávání: Situaci by mohly zlepšit nové požadavky na ekodesign a jeho dodržování

S plánovaným zastaráváním se velmi často setkáváme u spotřebních výrobků, zejména elektroniky, ale i spotřebičů, které kvůli tomu nelze opravovat. Podle dat spolku Opravme Česko se v současné době nemožnost opravy týká téměř poloviny domácích spotřebičů na našem trhu. *„Situaci by mohly zlepšit*

nové požadavky na ekodesign elektrických a elektronických zařízení a spotřebičů, které by měly začít platit v první polovině roku 2021. Zároveň je ale potřeba připomenout, že nastavením nových pravidel to nekončí, je třeba je začít skutečně dodržovat. Ačkoliv jsou zákonná opatření proti plánovanému zastarávání dobrým záměrem, s rychlým obměňováním produktů nelze bojovat pouze na této frontě. Morální živostnost produktů spojená s životním stylem, k němuž řada spotřebitelů přistoupila dobrovolně, je další oblastí, která zásadním způsobem ovlivňuje poptávku po nových produktech. I kdyby existovaly například mobilní telefony, které vydrží funkční desítky let, pořád by rychlost obrátky zboží ovlivňovala móda, trendy, ale i prostá chuť lidí nakupovat něco nového a „lepšího“,“ říká **David Vandrovec**, generální ředitel **společností REMA**, které v tuzemsku zajišťují zpětný odběr a recyklaci elektrozařízení, baterií a akumulátorů a solárních panelů.

Opravujte, ale i recyklujte

Je samozřejmé, že čím rychleji lidé chtějí nebo jsou nuceni obměňovat svá elektronická zařízení, tím více se kumuluje elektroodpadu a poškozuje životní prostředí. Kdyby přitom společnost přijala pravidla cirkulární ekonomiky a více se zaměřila na opravy než na nákup nového, dopad lidstva na životní prostředí by se razantně snížil. Podle webového portálu iFIXIT.com, který se specializuje na návody na opravu téměř čehokoliv od oděvů přes mobily a foťáky až po auta, lze například pouhým snížením frekvence nákupu nového mobilu z jednoho roku na čtyři roky snížit ekologický dopad takového jednání o 40 procent. Tam, kde opravy již nebudou možné, pak dle odborníků musí nastoupit přísná recyklace, která bude nejen podpořena legislativou, ale především osvětou mezi širokou veřejností. Globální míra recyklace elektronických zařízení totiž dle dostupných dat stále dosahuje jen kolem 20 procent, a to i proto, že zastaralá elektronika – zastaralá funkčně, ale především morálně – se lidem velmi často prostě jen válí v šuplíku.

„Každý výrobek prochází určitým životním cyklem. Každý produkt si prožívá svůj život podobně jako živé bytosti. Na rozdíl od nich ale může být inovován, vylepšen, opraven a jeho život tak může být prodloužen. Nad jednotlivými fázemi života výrobku proto musíme důkladně přemýšlet. A to už od samotného získání a zpracování výchozích surovin, přes výrobu až ke konečnému nakládání, resp. recyklaci či odstranění, ke kterému dojde po ukončení jeho funkční životnosti,“ uzavírá Vandrovec.

O společnostech REMA Systém, REMA Battery, REMA PV Systém, REMA AOS

Hlavními aktivitami čtyřlístku společností pod značkou REMA jsou služby zabezpečující zpětný odběr a recyklaci elektrických a elektronických zařízení (jako jsou pračky, lednice, televize, počítače, tiskárny, mobily a další), baterií, akumulátorů a solárních panelů.

Nově je mezi společnostmi zařazena REMA AOS, která čeká na autorizaci s cílem poskytovat služby sdruženého plnění v oblasti obalů a odpadů z obalů.

Svým klientům REMA nabízí odborné a komplexní řešení na cestě ke splnění legislativních povinností, běžným spotřebitelům pomoc a jednoduché vyřešení starostí s nepotřebnými či vysloužilými spotřebiči, bateriemi, akumulátory a solárními články. V oblasti ochrany životního prostředí REMA působí od roku 2005, od kdy provozuje systém pro zpětný odběr a recyklaci vyřazených elektrozařízení.

Podrobné informace najdete na adrese www.rema.cloud.

Výroční zprávu společností REMA najdete [zde](#).

Kontakt:

Lucie Dlouhá

PR & Media Manager

[LESENSKY.CZ](http://lesensky.cz) s.r.o.

mobil: +420 602 358 591

e-mail: dlouha@lesensky.cz

Impact Hub Praha, Drtinova 557/10, Praha 5

www.lesensky.cz